ABC Analizi Nasıl Yapılır?

ABC Analizi Nasıl Yapılır? ABC analizi, stokta bulunan ürünlerin önem sırasına göre sınıflandırılması ve yönetilmesi için kullanılan bir yöntemdir. Bu analiz, işletmelerin stok maliyetlerini düşürmelerine, stokları verimli bir şekilde yönetmelerine ve tedarik zincirini optimize etmelerine yardımcı olur. ABC analizi, **Pareto prensibinin 80/20 kuralına dayanır** ve stokların genellikle küçük bir yüzdesinin toplam değerin büyük bir kısmını oluşturduğunu varsayar.

ABC analizi yaparken izlenmesi gereken adımlar

- **Hedefi belirlemek**: Analizin amacı net bir şekilde tanımlanmalıdır. Satın alma maliyetlerini düşürmek, nakit akışını artırmak veya stok optimizasyonu gibi hedefler belirlenebilir.
- **Veri toplamak**: Her bir stok kalemi için yıllık harcamalar belirlenir. Bu, her bir ürünün yıllık talep adedinin birim maliyet değeriyle çarpılmasıyla bulunur.
- **Azalan etki sırasına göre sıralamak**: Envanter kalemleri maliyetlerine göre sıralanır. Bu aşamada, her bir ürünün yıllık kullanım değeri hesaplanır: **(Yıllık satılan ürün sayısı) x (Ürün başına maliyet) = (Ürün başına yıllık kullanım değeri)**
- **Satış etkisini hesaplamak**: Her bir envanter kaleminin satışlar üzerindeki etkisi yüzde olarak hesaplanır. Formül şu şekildedir: *Etki Yüzdesi = (yıllık öge maliyeti) / (harcanan tüm ögelerin toplu toplamı) x 100*
- **Öğeleri satın alma sınıflarına göre sıralamak**: Ürünler, A, B ve C sınıflarına ayrılır.
    - **A sınıfı ürünler**, yüksek değerli ürünlerdir ve toplam stokun %10-20'sini oluştururken, parasal hacmin %70-80'ini oluşturur. Bu ürünler sıkı kontrol gerektirir.
    - **B sınıfı ürünler**, orta değerli ürünlerdir ve toplam stokun %30'unu oluştururken, parasal hacmin %15-25'ini oluşturur. Bu ürünler orta düzeyde kontrol gerektirir.
    - **C sınıfı ürünler**, düşük değerli ürünlerdir ve toplam stokun %50-55'ini oluştururken, parasal hacmin sadece %5'ini oluşturur. Bu ürünler temel düzeyde kontrol gerektirir.
- **Sınıfları analiz etmek**: Sıralama tamamlandıktan sonra alınan kararların sonuçları değerlendirmek için planlama yapılır. Bu aşamada, her bir sınıf için ayrı ayrı stratejiler belirlenir ve stok yönetimi buna göre düzenlenir.

ABC analizinde parasal değerin belirlenmesi için her bir ürünün yıllık talep adedi ve birim maliyet değeri çarpılır. Analiz sonuçları, **hangi ürünlerin daha önemli olduğunu ve hangi ürünlerin daha az önemli olduğunu** gösterir. Bu bilgiler, stok yönetimi kararlarını ve tedarik stratejilerini optimize etmek için kullanılır.

ABC Analizinin Faydaları

- Etkin stok optimizasyonu ile maliyetleri düşürme
- Satış, kalite kontrolü, üretim planlama gibi alanlarda oluşan problemleri teşhis ve analiz etme
- Daha iyi fiyatlandırma yapabilme
- Daha iyi müşteri hizmeti sunma
- Daha iyi ürün yaşam döngüsü yönetimi yapabilme
- Yüksek maliyetli kalemler üzerinde kontrol sağlama
- Makul stok devir hızına sahip olma
- Depolama giderlerini azaltma
- Tedarik zinciri yönetimini basitleştirme

Perakende Sektöründe ABC Analizi: Perakende sektöründe kullanılan ABC analizi, genellikle **satış hacmi, kâr marjı ve stok değerleri** gibi faktörlere dayanır. İşletmeler, bu faktörleri birleştirerek kendi özelleştirilmiş ABC analizlerini oluşturabilirler ve en kârlı ürünleri belirleyebilirler.

ABC Analizi Kriterleri: Bir ABC analizini yapmak için birçok kriter kullanılabilir. Bu kriterler şunları içerebilir:

- Satış Hacmi: Belirli bir ürünün ne kadar gelir sağladığı
- Brüt Kar Marjı: Satılan malın maliyeti muhasebeleştirildikten sonra belirli bir ürünün ne kadar kar marjı ürettiği
- Net Kar: Tüm maliyetler dikkate alındıktan sonra bir ürünün katkısı
- Müşteri Sayısı: Ürünü tek bir müşterinin mi yoksa çok sayıda müşterinin mi satın aldığı
- Sipariş Sayısı: Talebin tek bir büyük siparişten mi yoksa çok sayıda küçük siparişten mi oluştuğu

ABC Analizi Yaparken Dikkat Edilmesi Gerekenler

- **Mantıksız Parametreler:** Parametreler iş öncelikleriyle uyumlu olmalıdır. Aksi takdirde, yanlış ürün kategorilendirmesi ve stoklama sorunları yaşanabilir.
- **Sınıflandırmaların Güncellenmemesi**: ABC analizi düzenli olarak güncellenmelidir, çünkü ürünlerin sınıflandırması zaman içinde değişebilir.
- **Diğer Faktörleri Göz Ardı Etmek**: Talep değişkenliği, teslim süreleri ve piyasa istihbaratı gibi diğer faktörler de dikkate alınmalıdır.
- **Yalnızca Kategori A Ürünlerine Odaklanmak:** Kategori A ürünleri önemli olsa da diğer kategoriler de dikkatlice yönetilmelidir.
- **Doğru verinin kullanılması** çok önemlidir ve tüm personelin sisteme veri girerken bu konuda bilinçli olması gerekir.

ABC Analizi Ne Sıklıkla Yapılmalı? Analizin ne sıklıkta yapılması gerektiği, işletmenin niteliğine ve envanterdeki değişim hızına bağlıdır. Hızlı hareket eden bir ortamda faaliyet gösteriyorsa, analiz düzenli olarak güncellenmelidir. Amaç, analizin sık sık yapılarak

kaynakları tüketmemesi, ancak eyleme geçirilebilir içgörüler sağlamasıdır.

Özetle, ABC analizi, **ürünleri önem sırasına göre sınıflandırarak stok yönetimini iyileştiren ve işletme maliyetlerini düşüren** bir yöntemdir. Doğru verilerle ve düzenli olarak uygulandığında, işletmelere önemli avantajlar sağlar.